

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

הג"ר גרשון מלצר שליט"א נושא דברים בכינוס הנחשונים

הג"ר משה ידלר שליט"א בדיון הלכתי סוער בכינוס הנחשונים

במסגרת קמפיין ההתרמה 'מגבית כהלכה' לטובת מפעל 'הילכתא', לקראת ההגדרה הגדולה שעתידה להתקיים אי"ה ביום יז אדר תש"פ, התקיים כינוס היערכות ביום חמישי פרשת יתרו יח שבט תש"פ, באולם בית יעקב הישן ירושלים, בהשתתפות קהל רב.

ראש המדברים הג"ר גרשון מלצר שליט"א, עורך דבריו על חשיבות לימוד ההלכה למעשה ממקורות הסוגיות, ומעלת הפצת ידיעתה. עוד זכינו לשמוע את הג"ר משה ידלר שליט"א, דבריו עודד את הקהל להיות מן הנחשונים לסייע למפעל 'הילכתא', כך גם בירר דין 'המשחק בשבת בסבתא סורגת', שכעת נדון בבית המדרש, ויפיע עליו גיליון אי"ה.

המשא המרכזי, מפי הג"ר נתן אברמובסקי שליט"א, דבריו הציג את תכנית הלימוד ומערכת המבחנים להכשרת מורי הוראה, להרחבת מעגל הרבנים המשיבים ב'בית הוראה הילכתא'. לסיום, כאשר הציג כותב השורות בפני הציבור, את חזון מפעל 'הילכתא' ותכנית ההתרמה, ציבור הנחשונים נענה בשמחה, להימנות על עושי מצוה, לפעול ולהפעיל להגדיל תורה ולהאדירה.

עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

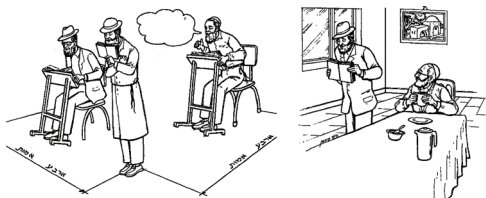
'ישיבה בד' אמות של המתפלל'

'מקור וטעם האיסור'

ישיבה: הגמ' (ברכות דף לא:); דורשת מהפסוק 'אֲנִי הָאֵשׁ הַנֹּצֵבֶת עִמָּךְ בְּזֶה הַתְּפִלָּה אֶל ד' (שמואל א פרק א פסוק כו), אמר רבי יהושע בן לוי מכאן, שאסור לישב בתוך ארבע אמות של תפלה. ופירש רש"י שראיית הגמ' ממה שאמרה חנה 'הנצבת עמכה' משמע שאף עלי הנביא נעמד. באופן אחר מפרשים **התוס'** (ד"ה עמכה), שהגמ' מדייקת מלשון הפסוק 'עמכה' עם אות ה' ולא כתוב 'עמך', שרק בתוך ארבע אמות לא ישב, אלא באמה החמישית.

הטור (סימן קב) מוסיף רמז מהלשון 'בזה', זה במטריה 12 דהיינו ד' אמות משלוש רוחות. ופירש **הדרכי משה** (סימן קב ס"ק א), ששני הצדדים נחשבים רק רוח אחת, וממילא הכוונה ששלושת הצדדים הם לפניו, צדדיו ולאחריו, או שאין איסור לאחריו, או שלא מחשיבים הצד שלפניו, כיון שלפניו אסור אפילו יותר מד' אמות.

וכן נפסק ב**שו"ע** (סימן קב סעיף א), אסור לשבת בתוך ד' אמות של מתפלל, בין מלפניו ובין מן הצדדיו, והוסיף **הרמ"א** בין מלאחריו, וכתב **המשנ"ב** (ס"ק ד) שהסכימו האחרונים כדעת הרמ"א לאסור גם לאחריו. וכתב **המ"א** (ס"ק א) שאסור לכל הצדדים ד' אמות בעיגול. ואם עוסק בתקוני התפילות אפילו 'פרק איזהו מקומן', אינו צריך להרחיק, והוסיף המשנ"ב (ס"ק ה) שגם העוסק בפרקים בשבת במנחה מותר לו לשבת לפני המתפלל. והוסיף השו"ע שיש מתירים לשבת כשעוסק

האיומים מתוך הקונטרס הנפלא 'שלא לעבור כנגד המתפלל'

גיליון זה הוקדש
לזכות יהושע בן חנה נ"י,
ורבקה מסעודה בת רינה תחי',
וצאצאיהם שיחיו, להצלחה
בתורה ויראת שמים ובכל
הענינים

לעילוי נשמת
מינדל ב"ר ברוך
ע"ה
נלב"ע י"ב שבט
ת.נ.צ.ב.ה.

בתורה, אפילו שאינו מתיקוני התפילות.

1. טעמי האיסור

מלכות שמים: נחלקו הפוסקים בטעם האיסור, לדעת **הטור** (סימן קב), הטעם מפני שנראה כאילו חבירו מקבל עליו מלכות שמים, והוא אינו מקבל, ולכן מותר כשעוסק בתפילה כגון בקריאת שמע וברכותיה, שמקבל כעת מלכות שמים, ואסור בעוסק בתורה אף שהוא יותר חשוב מתפילה, כיון שאינו מקבל מלכות שמים בשעת הלימוד. ונחלק עליו **הבית יוסף** (ס"ק א) ו**עטרת צבי** (סימן קב ס"ק ד), שהלומד תורה הוא כמקבל עליו מלכות שמים דהרי אדם שתורתו אומנותו פטור מן התפילה, ואם כן הלומד תורה הוא כמתפלל והרי הוא כמקבל עול מלכות שמים, ועדיף ממנו.

מקום קדוש: ונחלק **הט"ז** (ס"ק ג) על טעם הטור, שהרי עיקר קבלת מלכות שמים היא בקריאת שמע, ולמרות זאת לא מצוינו איסור לשבת בתוך ד' אמות שלפני הקורא קריאת שמע, ועוד יותר מכך הרי תפילה היא רק בקשות ותחנונים, מדוע יאסר משום קבלת מלכות שמים, ומכמה קושיות נוספות.

ולכן חולק **הט"ז** ומפרש שהאיסור מטעם אחר, כי בשעה שאדם עומד ומתפלל 'אדמת קודש הוא', והנמצאים בקרבתו תוך ארבע אמות צריכים לנהוג כן כבוד, ואם יושב ואינו עוסק בדבר קדוש, הרי זה כאילו מראה שאין שם קדושה, ולכן צריך לעמוד בכדי להראות שיש כאן קדושה. ומסיים, שלפי זה מובן הטעם של הסוברים שגם בעוסק בתורה מותר לשבת, כיון שגם על העוסק בתורה יש קדושה.

הרחוב: כתב **הבית יוסף** (סימן קב) הביאו **המשנ"ב** (ס"ק ז) שההיתר לשבת לפני המתפלל בעוסק בתורה, הוא דווקא כאשר לומד בפיו, אבל אם הוא רק מהרהר בלימוד אין לו היתר לשבת בד' אמות של המתפלל, ומוסיף **המשנ"ב** בשם **הפרי מגדים** (ס"ק ג) שאפילו בעוסק בתפילה לא מתירים בהרהור כיון שיבואו לחשוד בו שאינו מקבל עליו עול מלכות שמים. ובספר **מקור חיים** (ס"ק א) כתב שאם מהרהר מתוך ספר, מותר כמו בעוסק בתורה בפיו.

ופירש **הפרי מגדים**, שלפי הטעם של הטור מובן היטב, מפני שרק כשמתפלל בדבירו הוא מסלק את החשד שאינו מקבל מלכות שמים, אבל הרהור אינו מועיל להוציא מידי חשד. והחילוק בין הרהור לדבירו מובן גם לפי הטעם של **הט"ז** כמו שביאר **הט"ז** בעצמו שפירש מצד אדמת קודש, 'דהרהור אף על גב דקדושתו היא צריך שיציא בשפתיו'.

ויש לצייץ **המשנ"ב** בס"ק ז' מביא רק את הטעם של מלכות שמים, ולא הביא את הטעם של מקום קדוש. ורק בס"ק י"ד מזכירו בדרך אגב לגבי בא גבולו. עוד מבואר ב**משנ"ב** (ס"ק ב), שמותר לשבת לפני המתפלל כאשר יש ביניהם דבר קבוע בגובה י" טפחים ורוחב ד' כיון שהרשות מפסיקה.

עוסק בתורה: ב**שו"ע** (סימן קב סעיף א) מבואר שנחלקו הפוסקים האם מותר לשבת כשעוסק בלימוד התורה ולא בתפילה. והכריע **המשנ"ב** (ס"ק ו) בשם **האחרונים**, שאם רק עוסק בתורה ולא עוסק בתפילה, מלפניו ומהצדדים טוב להחמיר לעמוד ולא לשבת, חוץ ממקום הדחק, אך לאחריו כיון שיש מקילים שמותר לשבת מאחוריו, אין להחמיר כאשר עוסק בתורה לאחריו.

2. מול פניו

ישיבה מול פניו: השו"ע מביא יש אומרים שאסור לשבת

מול המתפלל כמלא עיניו, ואפילו אם היושב עוסק בקריאת שמע. ומדויק בלשון השו"ע שבצדדים אין איסור כמלוא עיניו, שהאיסור הוא רק לפניו ממש. וכתב **המשנ"ב** (ס"ק ח) בשם **הלבוש**, שהאיסור הוא מפני שנראה כאילו המתפלל משתחוה ליושב. ומסיים **המשנ"ב** (ס"ק ט) **שהפרי חדש** נוקט כדעת הראשונה שאין איסור בישיבה לפניו כמלא עיניו. ו**שאר האחרונים** כתבו שטוב להחמיר כמו הדעה השניה שאסור לשבת לפני המתפלל כמלא עיניו.

ומשמע בדברי **המשנ"ב** (סימן קלא ס"ק י) שחשש לדעת המחמירים, לגבי ישיבה בתחנון, שרוצה ליפול על פניו מיושב ואדם עומד בתפילה מאחוריו, ולדעת היש אומרים אסור לשבת אפילו כמלא עיניו, ואי אפשר לו ללכת לצדדים, יפול על פניו מעומד.

לעמוד: **המשנ"ב** מביא עוד בשם **הפמ"ג** שמותר לעמוד לפני המתפלל, כיון שאז לא נראה שהמתפלל משתחוה לו. אמנם **הפמ"ג** כותב מצד אחר, שיש חשש שבכך מתבטל כוונתו, ולכן יהיה אסור גם לעמוד לפניו. ומסקנת **המשנ"ב** (ס"ק ט) שלגבי עמידה לפניו חוץ לד' אמות בוודאי אין להחמיר, ואולי אף בתוך ד' אמות.

להישען: **הפמ"ג** (אשל אברהם סימן קב ס"ק ז) מסתפק האם מותר לסמוך בתוך הד' אמות שלפני המתפלל, ומצדד לאסור מטעם שסמיכה נחשבת כיישיבה ונראה כאילו אינו רוצה לקבל עליו עול מלכות שמים. ומוסיף שלפי דבריו אסור גם לסמוך סמיכה שאינה גמורה, בשיעור שהוא יפול אם ניטל הדבר שעליו הוא נשען. אך **המשנ"ב** (ס"ק א) פוסק שסמיכה בשיעור שלא יפול אם ניטל הדבר נשען עליו, יש להקל במקום הדחק.

לצורך אמירת תחנון: לדעת **הג"ר ניסים קרליץ זצ"ל** (חוט שני נושאים שונים עמוד קצה) העומד לפני המתפלל ורוצה ליפול על פניו ולומר תחנון, מותר להישען בשביל ליפול על פניו, וטעמו, שכל האיסור להישען הוא רק כשנשען בשביל שיהיה לו קל לעמוד, אך לצורך נפילת אפים מותר להישען כיון שניכר שאינו נשען לצורך עצמו. אמנם אסור לשבת ממש אפילו בשביל נפילת אפים, כי מפריע לתפילתו של המתפלל.

אדם חלש: השו"ע (סעיף ב) מביא יש אומרים שמותר לאדם חלש לשבת בצד המתפלל, והוסיף **המשנ"ב** (ס"ק י) שההיתר הוא רק באדם שידוע שהוא חלש ולא יכול לעמוד, מטעם שחולשתו מוכחת עליו משום כך הוא יושב. עוד הוסיף **המשנ"ב** (ס"ק יא) שההיתר לאדם חלש הוא רק אם הוא לא יכול בקלות ללכת לשבת מחוץ לד' אמות.

לפני המתפלל ממול פניו, **המשנ"ב** (ס"ק י) כתב שיש מחמירים לאסור אפילו לאדם חלש לשבת, אולם **בשער הציון** (ס"ק יד) הביא את שיטת **הפרי מגדים** שכתב שמשמע מסתימת הפוסקים שלא החמירו לאדם חלש אפילו לשבת לפני המתפלל ממש. וביזם כיפור עוומדים כל היום בתפילה ורוב האנשים מרגישים חולשה, כתב **הג"ר בנימין זיילבר זצ"ל** (בית ברוך כלל כו ס"ק ט) שיש להקל, משום שהמתפללים נחשבים כאדם שידוע שהוא חלש, ובפרט לקראת סוף היום.

ישב לפני שהגיע המתפלל: לדעת **השו"ע** (סימן קב סעיף ג) אם היושב לפני המתפלל ישב לפני שהמתפלל התחיל את תפילתו, מעיקר הדין אינו צריך לקום אפילו אם אינו עוסק בתורה ובתפילה, מכיון שהמתפלל 'בא בגבולו'. והוסיף **הרמ"א** (שם) שמדת חסידות לקום אפילו כשהיושב קדם למתפלל,

עוסק בתורה ובא אחר ונעמד להתפלל מאחוריו, לא חייבים להחמיר ולעמוד, ואין בזה אפילו מדת חסידות. וכתב **העולת תמיד** (ס"ק ד) שמשמע מדברי השו"ע שההיתר של עוסק בתפילה כשהמתפלל בא בגבולו, הוא דוקא אם נעמד בצדדיו, אבל אם המתפלל נעמד ממש מול פניו, אפילו אם היושב קדם למתפלל, הוא צריך לעמוד. ויש להעיר שהמשנ"ב (בסעיף ג) לא הביא את דבריו (בסעיף ב) לחלק בין לפניו לבין הצדדים.

3. המאריך בתפילה

לפני עיור: אדם שידוע כי הוא מאריך בתפילה ואין בו את הסברות שנאמרו במעבר ציבורי שהרי בית הכנסת מיועד למקום תפילה, לדעת הג"ר **יצחק זילברשטיין שליט"א** (קונטרס קיצור הלכות עמוד ה אות ט) יש עליו חיוב לעמוד במקום שהרבים לא יעברו לפניו ולא יעברו על איסור 'לפני עיור'. וכן דעת הג"ר **משה שטרנבוך שליט"א** (תשובות והנהגות חלק א סימן עה ד"ה והאמת) שהעומד במקום שרבים עוברים בו ומאריך בתפילתו 'חוטא שמכשיל בכך את הרבים', וראוי לו למצוא מקום שלא עוברים בו.

ולדעת הג"ר **חיים קנייבסקי שליט"א** (דעת נוטה הלכות תפילה תשובה שסב, שסג, ובהערה שגמ) 'בבית הכנסת מותר לכל אחד להאריך כרצונו', ולענין להכריזו לעמוד במקום שלא מפריע, 'אי אפשר להכריזו, אבל יש בזה חסד'. ובספר **שמע שלמה** (חלק ב סימן ו אות ד) כתב על המאריכים בתפילה 'צריך כל אחד לשים ליבו על זה שלא יצער אחרים חס ושלום'.

בזמן הלימוד: וידוע בשם הגרא"מ **שך זצ"ל** (ד' אמות של תפלה עמוד תלט, קובץ זכרון להגר"ע עטיה), שאם אחד מתחיל להתפלל עם הציבור ומאריך בתפילתו עד שכבר הגיע זמן הלימוד, אין בו האיסור של לעבור ולשבת בארבע אמות של המתפלל. עוד מובא שם, ששמע בשם הגה"צ **רבי אליהו לאפיא זצ"ל** דבישיבת קלם היה מקובל בשם האלטער **מקלם זצ"ל** דמותר לעבור אחר מעריב לפני המאריכים בתפילתם. וכן הורה אחד מגדולי הוראה **שליט"א** שמשכנר שאחד שנכנס לבית מדרש בשעת הלימוד ועומד להתפלל שאין חיוב לקום מחמתו.

סיכום הגיליון:

- א. **דינים העולים**
- א. אסור לשבת בתוך ארבע אמות של המתפלל, בין מלפניו בין מן הצדדין, בין מלאחריו. טעם האיסור מפני שנראה כאילו חבירו מקבל עליו מלכות שמים והוא אינו מקבל, ועוד שהמקום התפילה הוא אדמת קודש, וצריך לנהוג בו כבוד.
- ב. אם עוסק בתפילה מותר לשבת בארבע אמות של תפילה, ואם עוסק בתורה מחלוקת, ולכן לפניו ובצדדים טוב להחמיר שלא לשבת כי אם במקום הדחק, ולאחריו אין להחמיר. ההיתר של עוסק בתורה ותפילה הוא רק במוציא בפיו, אבל הרהור בלב אינו מועיל, ואם מהרהר מתוך ספר דינו כמוציא בפיו.
- ג. יש אוסרים מול פניו כמלא עיניו, מפני שנראה כמשתחוה לו, ואין מועיל שהיושב עוסק בתפלה. אם יש הפסק מחיצה של דבר קבוע גבוה 'ורחב ד' מותר לשבת בארבע אמות של המתפלל. סמיכה כשיבה, וסמיכה במקצת שאם ניטל יוכל לעמוד, יש להקל במקום הדחק. ולצורך נפילת אפים מותר לסמוך.
- ד. אם היושב בצד המתפלל חלוש וידוע שהוא חלוש מותר לשבת, רק אם אי אפשר לו בקל להרחיק ד' אמות ולשבת שם. ולפניו יש מחמירין אף בחלוש.
- ה. אם המתפלל בא בגבולו אינו צריך לקום מפניו אפילו יושב בטל, ומידת חסידות לקום, ודוקא בביתו אבל במנין קבוע, וכל שכן בבית הכנסת צריך לקום. ואם עוסק בתורה או בתפלה אין צריך להחמיר ולעמוד ואין בזה מדת חסידות. ויש אומרים שמו"ל פני המתפלל אפילו אם בא בגבולו צריך לעמוד.
- ו. המאריך בתפילה עליו לעמוד במזרח, ולא להכשיל את הציבור. ויש אומרים שאם התחיל להתפלל עם הציבור והאריך ביותר ליזמן הלימוד, מותר לעבור.

בס"ד

הילכתא
לדעת לחיות כהלכה

שבט תש"פ

בשורה משמחת לתושבי ירושלים
בימים הקדושים יתקיימו א"י"ה ישיעורי הלכה מרתקים
בנושא 'צניעות הלבוש'
מפי הגאון הגדול רבי גרשון מלצר שליט"א
מגדולי מורי ההוראה בישיבת מיר
בסיום השיעור יקבלו המשתתפים קונטרס נפלא של סיכום ההלכות

ביום המשיח מרשת משפטים כ"ה שבט תש"פ
בבית הכנסת 'פניקס קרלין'
הרחוב הסודי קרלין 1 שמונת בית ישראל ירושלים

תחילת השיעור בשעה 2:00
סיום השיעור בשעה 3:00

בנושא 'יציד מברכין'
בליווי מנגנת מיוחדת להודעות מנהיגות
מפי המומחה בתחום זה
הרב הגאון **רבי אלחנן בקרמן שליט"א**
מחבר הספר 'ענייני ודעים בב"ש'

ביום ראשון מרשת תרומה כ"ז שבט תש"פ
בבית הכנסת 'פניקס קרלין'
הרחוב הסודי קרלין 1 שמונת בית ישראל ירושלים

תחילת השיעור בשעה 2:00
סיום השיעור בשעה 3:00

שחורי התורה מוזמנים לנצל את ההזדמנות המיוחדת ללמוד דיעים אלו שנוגעים לכל אחד ואחד
בבית התורה: 'מפעל הילכתא'

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על: 100 ₪ מזומן

שאלה: האם מותר לאכול בשבת מאכל

שיש עליו כיתוב, או לא?

מצוי הרבה סוגי מאכלים עם כיתוב, שוקולדים, עוגיות, וכן צלחות וכוסות אכילים עם כיתוב. והשאלה, האם באכילתם בשבת יש לחוש למוחק, והאם יש חילוק בין שובר ביד לשובר בפה תוך כדי אכילה? **מקורות: רמ"א** (סימן שמ סעיף ג), **משנה ברורה** (ס"ק טו יז), **חזון איש** (סימן סא ס"ק א).

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה מבוחרת על השאלה נכנס להגרלה! ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב. ניתן גם לענות בעילום שם, בלי להכנס להגרלה.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולחה 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 253 על סך 100 ₪

האברך החשוב הרב אליעזר גראטש שליט"א

כולל מגדל עוז מודיעין עילית

לע"נ האשה הצדקנית מלכה יענטא קירשנבוים
בת רבי בנימין זאב זצ"ל גלב"ע כ"ג שבט תשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

השו"ת השבועי מ'בית הוראה הילכתא'

שאלה: כאשר אני מברך על כוס שתיה בחדר קפה בבית הכנסת, האם אני צריך לחזור ולברך כשאני ממשיך לשנות בקומה אחרת, או לא?

תשובה: תמצית הדינים מהשו"ע (סימן קעח סעיפים א' ב') והמשנ"ב (שם) והביאור הלכה (ד"ה בבית אחד), שאדם שעובר מחדר לחדר או מבית לעליה (באותו רשות) צריך שיקוון כשמברך לעבור ממקומו הראשון, או שרואה מקומו הראשון, או שרגילותו ללכת בכל הבית, אם לא כיון כך לא יצא מחדר לחדר, ואם יצא מחדר לחדר מכריע בביה"ל דמסק לא יברך שוב כיון שיש בזה מחלוקת.

ולכן בבית הכנסת שכולו רשות אחת, אם כיון לכך, או שרגילותו כך, או שרואה מקומו הראשון, מותר לעלות ולדרת. ובכל אופן גם ללא תנאים אלו, אינו חוזר ומברך בדיעבד כל עוד שלא יצא מחוץ לבנין.

לתגובות: ניתן לפנות ל'בית הוראה הילכתא' 02-5350535 שולחה 1-1.

עדכוני הלכה

'לבד' בסטנדר של הגר"ש אלישיב זצ"ל

מעשה רב: בתמונה הראשונה, נראה הסטנדר של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל בבית המדרש 'תפארת בחורים' שביקש מהר"ר אהרן נמירובסקי זצ"ל ממחפלי בית המדרש, שיעשה פסי עץ במרחק שיעור 'לבד' כדי שהסטנדר יהיה מחיצה, כך יוכל לפסוק בעושה שלום, בלי חשש של עובר לפני המתפלל. והיה סומך על כך למעשה, שלא היה מסתכל לאחוריו אם יש מתפלל או לא.

להבנת העניין חשוב להדגיש, שלא היה מסובב את הסטנדר למרחק בשמונה עשרה, ואת הסידור הניח בסטנדר קבוע בקיר המזרח, כפי שרואים בתמונה השנייה.

נושא הגיליון הבא:

'מאכלים עם כיתוב בשבת'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפו"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס' ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
בירורי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823